

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDÓSNOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Keresztény eszmék a büntetőjog és a gyermekvédelem terén.

Irta: Dr. Angyal Pál.

Tagadhatatlanul keresztényi vonásokra ismerünk mindazokban az újabb intézményekben, melyekkel az utolsó években a régi büntetőjog korhadt részeit felecsértük, de különösen a gyermekvédelem, az igazi, tökéletes gyermekvédelem viseli magán e jeleget, mert az csak ugyan nem egyéb, mint a krisztusi eszmék győzelme a büntetőjogban.

Az anyagilag elhagyott, apátlan, anyatlan, vagy a törvenytelen származás szomorú sorsait viselő kisdetek és gyermekek megmentése és emelése is rendkívül fontos feladat — ennek megoldása azonban inkább az államot terheli s abban a társadalomnak csak kiegészítő szerep jut. Jelentősebb munkakört nyit meg ennél az úgynevezett erkölcsi gyermekvédelem, mely a züllött, az erkölcsi romlás veszélyének kitett és illetőleg a már bűnbeesett gyermekeket s fiatalkorúakat igyekszik megmenteni s a tisztességes társadalom hasznos és erkölcsös tagjaivá átalakítani.

Ezekkel a gyermekekkel, ha még nem követtek el büntetendő cselekményt, a legutolsó időkig nem törődött senki, azok tehát tovább züllöttek, míg valamely kisebb-nagyobb törvényszegés miatt a rendőrség vagy bíróság kezébe nem kerültek; ekkor aztán minden további nélkül a büntetőtörvénykönyv vonatkozó szakaszai alapján elítélték őket és pedig többnyire fogházra, sőt volt idő, amikor még bitófa alá is állították az ilyen büntetendő gyermekeket. A fogházba beutalt fiatalkorúakat minden megkülönböztetés nélkül együvé zárták a talán csak ballépést elkövetett romlatlan gyermekekkel, kik sokszor így összekerültek a megrögzött s úgyszólván javíthatatlan bűntevőkkel. Hogy az ily elbánás hova vezetett, arról a statisztika megdöbbentő számadatai tanuskodnak. Van állam, hol a gyermekkriminalitás egy félszázad alatt 40—50 százalékkal növekedett. E szomorú ténynek

egyebeken kívül egyik főoka a vallásos érzés hanyatlása, mely bebizonyíthatólag egyenes arányban áll az erkölcsi érzés súlyedésével: mert kétszegtelennek tartom, hogy amily mértékben az emberek elszakadnak vagy elszakíttatnak a természetfeletti erő felemelő, vigasztaló, erősítő és fékező befolyásától, oly mértékben tévednek a bűn útjára.

Vagy csak véletlen tan az apache-ok félelmetes garazdalkodása Párisban? Ott, hol a vallást, erkölcsöt immár évek óta a hivatalos körök is labbal tiporják?! A zsenge rózsátó is karóra szorul, hogy egyenesen nőjön s képes legyen a viharral dacolni. A gyermeki lélek sem erősödhetik meg támasz nélkül és vezető hiány ki van téve az eltevelyedés veszélyének. Nem büntetéssel, hanem a nevelés, javítás helyesnek felismert eszközeivel érhetünk csak célt s ez eszközök nem egyebek, mint a vallás-erkölcsi reálhatás és a munkára-szoktatás. Elmondható e két eszközről Horatius-sal: Par nobile fratrum!

Ha ezeknek felhasználásával vesszük ki részünket a gyermekmentésnek nagy szociálpolitikai és egyszersmind nemzeterősítő munkájából, nincs kétségem az iránt, hogy a gyermekek ezreit fogjuk önmaguk és a társadalom részére megmenteni.

Elmélkedések.

Irta: Lengyel Károly.

Miön a realizmus mindent bontogató eleméi és az atheizmus piszkos hullamai elnyeléssel fenyegetik lelkivilágunkat boldogító idealizmust, ezren meg ezren dacolva a vésszel, neki vetik magukat az annak, a forgatagnak, hogy a magasba torló, eget ostromló víztömeg zsílipjeit megnyitván, levezzessék az erkölcsi világot bűnnel elárasztó második özönvizet. És vajjon mi tartja felszínen a küzdőket, mi ad bátorságot, lelki erőt vajjon mi kölcsönöz a küzdelem provokálásához? Mi más, mint a hitnek acélerős köteleke, mely megóv minden jámbor lelket az elmerüléstől.

En Istenem! Te szabad akaratot adal mindeneknek, állatnak és feregnek egyaránt. Mindenik mozgólát, kúszhat, omorra osztóba hajtja. Miért akarjatok hat másféle terelni az ember meggyőződését, mely egyezik belső világával, mely úgy tapadt szívéhez, mint az anyagöngy törzshez, melytől ha megfosztják, utána hal a test is. Szabad akaratmal ne irányítsa semmiféle külső erő, mint az irányító mozgását, mely két fele gravitál. Az igazi hit a szabadakaratra: a szív eme súlypontjaira helyezkedett el és onnan ki nem billenti semmiféle hatalom. Azt hiszem, hogy a mely meggyőződésű hitnek achillesi, azaz könnyen megsérthető pontja, melyen át a romlatlan szívhez lehetne férni és azt abból kiforgatni, talán nincs is, mert a szív ragaszkodik vallásához, akár a vízbeülő az egyszer tesztalho. Ki ettől várja szorongattatásai közben megváltását, ezre se veve a közelebbi öt elhelyesléssel fejegető másik iszonyt, a vízi szörnyeteggel.

A természetben és a világ folyásában egyes mozzanatok, események ismétlődni szoktak. Béli te talánk bablóm pályány, ismét felebrédél az atheizmus nevében és alázatul kívánod a legtisztább szűzlet, a legszűzberényt, a hofelher köntösbe, erkölcsbe öltöztet hitet.

Mily elvatemült is lehet szívetek, ti szabadgondolkodók, ha a természeti meglátása, a kelő nap tüzkeveje vagy a lenyugvo nap biborpalastja nem indít meg egy-egy nemesebb, jobb erzést az Éri, az Isten iránt. Hisz az ősvilág népeinek szívében képes volt az égi Hatalom ama megnyilatkozása ezéseket ebreszteni, őket ahítatra hangolni, köszöntven a sugarzó napot, mint is esengük szimbólumot. Csak téged nem indít imadatra, téged, kit a modern tudomány eszbontó haladása az örület szűztrajába kerget? Pedig hidd el, semmi más hatalom, semmi tudomány nem képes oly edes érzelmeket költeni a szívében, mint epen az erkölcsi károltve járó hit.

Nem is tudom, mifele új sistem-et akartok alkalmazni a szeretet és erkölcs nemesítésére. Vagy egyáltalában kizárjátok ezen erényeket tarsolyotokból? Mert a nevet nem lehet ám bármilyen hipotézison álló tanok igazságairól meggyőzni, ha csak gyönyörű gondolatokból nem állítottok egy-egy bersagliert ki-ki mellé. Igaz, hogy alany az oltashoz kínálkozik bőven a természetben, de hat a nemes gallyat: a hitet vajjon honnan fogjátok meríteni.

Azt mondjátok ti, modern pogányok, hogy mi istenfelök, maradiak, feketék vagyunk és csak multunk tradícióhoz ragaszkodunk. Igaz, hogy ragaszkodunk, mint gyermek a szülőhöz, mert minden tudomány a mult alapkőven épült és midőn a haladás jegyében mi is megtesszük kötelességeinket, nem feledkezhetünk meg az ősök iránti vegetlen tiszteletéről, elismerésről és háláról, mialtal csak önmagunkat becsüljük meg. És sötétnek mondható-e az a kultúra, melynek emlein nevelődött egy Apponyi Giesswein és Prohaszka sat., kik mindannyian kimagasló alakjai az ahítattal telített kulturánknak, kik nevükkel elhomályosítják még a legmodernebb korszak Gaurizankárait is.

De én polemiaiba boesátkozni nem akarok, csak azt jegyzem meg, hogy ti szabadgondolkodók sem újítok, sem tiszták nem vagytok, minék az ellenkezőjét állítjátok. Különbösen is tudjátok meg, hogy a tisztaság nemcsak eltet, de ől is, megöli a testen elősködő miázmákat, minők ti vagytok a társadalom

beteg testen. Tanotokat a mindent megemésztő idő fogja eltüntetni a föld színéről, akár a vakandok turasait egy jó zaporeso. Újítok se vagytok, mert semmi se új az ég alatt. Még talán a Marconi találmánya sem... És legyünk csak egy kicsit következetesek, figyelmesek. Volt egyszer egy pap, kinek kedvenc majma utána szökött urának és a szöszék fedelére állt, követvén gazdáját, de sokkal fejlettebb mimikával, gesztussal a szónoklásban. A hűvek nevettek. A pap azonban megbotrunkozva ezen a tempomba nem illo magaviseleten, még jobban gesztikulált...; míg vegre látván a helyzetet, ő maga is mosolygott e furesa jeleneten. Tegyük mi is úgy, mint e pap. Ne habordjunk fel, de kiesenylően, szanakozással tekintünk az emberi méltóság legalacsonyabb fokára súlyedi, erkölcsellen, züllött lelkekre, kik úgy látszik, magatartásukkal, tetteikkel nyomatékosabb tanúságot, azaz jelet akarjak adni az emberi nem leszárnizásáról kerügelő thesiseknek.

No meg aztán: láttam már én karon varjút, mégis elrepült, mondja találan aposztrofálva szájhösképküdesteket egy magyar kozmondas. Hat csak károgjátok ti is állasotokon, hisz elég tag a tér az ürben, elnyeli az a ti szavatokat is, jobbak hiányában s ha itt-ott akad egy-egy dög számotokra, foggyasszatok azt modern étvágygal s ha pediglen nem akad, akkor egymást faljátok, mint a vadak teszik azt a legsötétebb Afrikában, kiknek szintűgy mint nektek, ninesen hitük, sem erkölcsük.

De Isten nem ver bottal. Az ő igazságszolgáltatását nem lehet megrendéni. Lesz idő, midőn a minden morált, hitet kigunyoló Moloch le fog dőlni és összetöretni, midőn a vallás fölperzseli a pestises atmoszférák miázmait, mert a hit erős, erősebb a bünnel és mindeneknél.

Ti pedig, kedves kartarsaim, ne hallgassatok az amitók esalóka szavaira, melyeknek néha hipnotizáló ereje van, mint ama kigyó nezésének, mely előbb megigézi, utóbb fölfalja áldozatát.

Ne legyetek hasonlók a malomba járokhoz, mert bármilyen tiszta akaratúak is ezek, csak rajuk ragad valami a lisztporos levegőből; de legyetek hasonlók az árban, a vízben úszókhoz, bármennyit is úsznak, azok ezek, lecsurog róluk a víz, mint a jambor lélekről a bűn. Őrizzetek meg a szemérmét, erkölcsöt, mivel Isten szereti a tiszta embereket és mivel csak ezen mód által emelkedhetünk ellencink fölébe, kik göliatizmust játszva, legyőzni vélik a világot tévtanaikkal és elfelejtik, hogy a hit — mint egykor David kavicsa — leteríti és fejet veszi a gúnyolónak.

Lankadast nem ismerő eréllyel, önfeláldozással, megingathatatlan hittel a jobb jövőben, a szépnek és jónak győzelmében küzdjünk a káromló Isten-tagadás romboló műve ellen. Hisz a tanítótság egyteme az a szervezet, melyen át a nép lelke taplakozik. Legyen e szervezet egész nivoltában erős, lüktessen ereiben az összetartás, egyesülés árama, mely áram által kicsi dolgok, alig számbavehető elemek nagyra nőhetnek. Az oxigén is hidrogénnel vegyülve vízzé, silíciummal egyesülve pedig kemény kvarccá, azaz tűzkövé válik.

És ha népnevelő hivatásunkat híven betöltöttük, ha népünket az élet tikkasztó utain a hit terébelyes fájának árnyékába vezettük, vessen lelkünkbe fényt az a tudat, hogy a mások boldogsága sziveinket is betölti boldogsággal, mert hiszen ez a nemes lelkek természetes tulajdonsága.

Mozogjunk.

Írta: Pöttel József.

A magyar társadalom atomjai és molekulái, a különböző rangú és rendű osztályok és csoportok elégedetlen forrongásban vannak. Barmerre tekintünk, mindenütt törtetés, tülekedés, valóságos fegyverkezés látható. A francia hitelenség megagyaiban életre kelt modern eszmék hozzánk is átplantáltak és kedvező talajra találván, nemcsak feleslegradtek, kifejlődtek, de teljes vehemenciával rontanak a fennálló társadalmi rendnek. Az elvirágozott, a meggyenedett közállapotok légkörébe új, friss áramlat vegyül. Boldogabb korszak holdvilága fénylik. Új élet áll a küszöbön. S a társadalmi élet metamorfózisában a több kenyér, a sok nyugalom, a kevés gond, a bőséges élvezet, a napsugaras jövő felhőbája ugyancsak csalogat mindenkit. Kicsapni a régi mederből, új tért hódítani, jobb pozíciót teremteni a teljeszo egyénnel, csoportnal és osztállyal egyaránt.

Mozog, zajlik a társadalom. S az elégedetlenség hol itt, hol ott tör ki vulkáni erővel, megrezegtetve a múltak alkotásait. S ma már nincs intézmény, minden testület vagy bármely közösség, mely ne érezne a föld remegését, melynek ne volna félteni, védeni, megvalósítani valója.

S ebbe a kaotikus mozgalomba az iskola csak úgy bevonatik, mint bármely más intézmény. De belekényszerül a tanítóság is. Belekényszerül, mert egyrészt féltenie, védenie kell az iskolát; másrészt meg kell valósítania társadalmi helyzetének javulását.

A magyar tanítóság e kettős törekvésének egyazon közös célja van: A népkultúra kifejlesztése, megerősítése egy önsorsával megelégedett tanítókar munkája által.

S mégis e közös cél megvalósítása felé nem egyazon úton halad, de nem is egyforma eszközöket markol.

Vannak, kik túltengő egoizmusall, liberális gondolkodással ablakot-ajtót tárnak, hogy azokon a modern eszmék, istentelen irányzatok bőszi viharja besüvitsen leseperve az iskola faláról a keresztet, a vallás, a hit egyéb szent jelvényeit. Ez csak kisebb csoport, de eszközei a mai korból valók, radikálisak és szinte leküzdhetetlenek.

A másik rész, a tanítóság zöme, keresztény alapon áll, osi tradíciókhoz ragaszkodik, a legnagyobb tanító útján halad; de fegyverrel, fölszereléssel osdiak, zajtalanok és szelidek.

Melyik úton haladjunk, melyik csoporthoz sorakozunk, mily eszközökhöz nyuljunk a társadalmi átalakulás mai stádiumában, hogy az iskola érdekében haszonnal harcolhassunk és hogy magunknak megfelelőbb pozíciót teremthessünk — föltötte nagy kérdés.

A hithű, a materializmus piacáról megmenekült tanító az ő hite, meggyőződése, szeretete oda vonzza a nagyobb csoporthoz, mert ott találja meg lelkeinek ideálját; ott veli föltalálni azokat a szükségleteket, azokat a törekvéseket, melyek az ő lelki világának leginkább megfelelnek. Az utat, melyen haladnunk kell, Krisztus jelölte meg. Tehát kifogastalan. A munkakört, melyet betöltenünk kötelesség, az Egyház szabja meg. Tehát megnyugtató. De eszközeink gyarlók, túlhumanusak, fogyatékosak és elvannak tompulva. Azért a folytonos lekicsinylés, azért gyakori a mellőzés, mit leegkeletansággal az Eötvös-alap múlt évi gyűlése tanusít. De bizonyít amaz aggasztó jelenség is, hogy iskoláink hitvallásos

jellegének megszűnése mind nagyobb mértékben terjed. S mi meg sem nyulunk hatékonyabb eszközökhöz, vagy legalább nem szorgalmazzuk kellőképen elkészítését annak az ostornak, mellyel iskoláinkba lopodzó kártékony elemeket kikergethetünk, miként Jézus tette a kufárokkal.

A hitvallásos tanítók lojalitása, gyengedsége és szervezetlen helyzete elégtelen az iskola megvédéséhez. Azért okos és helyes azon törekvés, mely a tanítóságot egységes szervezette, anyagilag is függetlenebbé kívánja tenni s oly eszközök birtokosává, melyeknek segítségével méltó helyet vindikálhatunk a társadalom új elhelyezkedésében, hogy az iskolának a hitelenség elleni megvédésében, a népjólét előmozdításában továbbra is lankadatlan kitartással működ-hessünk.

A világtelforgató tanok, a szabadgondolkodás istentelen termékei itt is, ott is földugják medúzát fejüket. Ellenük csak az iskola léphet fel hatékonyan. S mindeme hőrzalom a tanítóságot készíti önértetes, bátor munkásságra.

Kenedi Géza a kultuszvita során hangoztatta, hogy a mai európai viszonyok között a katonai fegyverkezésre, a csatahajókra szükség van. De ugyan-csak, sőt mennyivel inkább szüksége van a nemzetnek a mai belviszonyok között a hitvallásos, nemzeti népoktatás kifejlesztésére, megerősítésére s a tanítóság harcoképessé tevésére. Itt is 25 ezernyi kipróbált, bátor kultu harcos áll esatásorban és varja a küzdelemhez kívántató fegyverzetet.

Mert ezzel a mondurral, ezzel a fegyverzettel, ezzel a moncióval, tisztán telkesedésből, tisztán idealizmusból a különféle jelmezbe bújtatott vészés irányzatokkal, istentelen törekvésekkel megküzdteni lehetetlenség.

Materialisztikus korban élünk. Az anyag uralma hódít mindenütt. Az elégedetlenség parazsa tüzet gyújt mindenfelé. S ebben a sivar világban, mi hitvallásos tanítók, kiket a modern haladás méhében fogamzott istentelenség legyőzésére szólít lelkiismeretünk és vallási meggyőződésünk, mi is joggal kívánjuk az egyház és állam közös érdekének, a keresztény jellegű iskola megvédése céljából szükségessé vált eszközöket az anyagiak terén. Mi sem mehetünk porén, élesen és fegyvertelenül az eszközökben gazdag elleneinkkel ütközetre.

A magyar katolikus tanítóság teljes tudatára phredt annak, amit a jelen körülményei között helyzetének korszerű javítása s így az iskola megvédése körül tennie kell. Értekezleteinek, gyűléseinek programja bevilágítja munkatervét. Lent, a nép között, szociális missziót teljesít, fönt, a fórumon, okos előrelátással, a körülmények mérlegelésével bátran emel szót, hogy észre vételessünk.

Mert bizony sokáig fődte a mythos naiv köde a tanítóság szociális munkájával magát a szürke tanítóembert is, mint ahogyan ellefeledésben van ma is még az apró falvakban. Nem értékelték munkaságunkat, nem méltatták képzettségünket a jólétben fenyekedő tisztaistvánok. Élünk-e, halunk-e, mit törődtek velünk. Dolgoztunk elismerés nélkül: szenvedtünk panasz nélkül!

S ha ma megrázkódott a magyar globus a modern haladás és korszellem hatása által es a folkavarodott atmosphaerában a tanítóság is hallatja szavát: kér, kíván, követel, hogy a társadalmi újjáalakulás közepette az alul maradottak szánandó állapotára ne jusson, ez nem jelent sem szocializmust, sem anarchiát, mint ahogyan Rákosi úr lapja fölajdul. Nem.

Ez tisztán önvédelem. A tanítóság ébrenlétének jelensége.

A mi önvédelmünk pedig azonos az iskola védelmével. Hisz a tanító nem önmagáért, hanem iskolájaért van. Az iskola pedig az a vár, melyben az egyház és állam kincsei vannak elhelyezve. Ennek a várnak megőrzésére, védelmezésére vagyunk mi hivatottak. Épen ezért, de még Jókai szerint azért is, mivel Magyarország újbóli meghódítása vár reánk, büszkén nevezhetjük magunkat kulturkatonáknak.

Manapság pedig nincs a világnak olyan katonája, ki csupan koldushóttal a kezében, venné fel a harcot ellenével. Reg túl vagyunk már azon az időn, amikor az egyszerű David pásztor parittyája és pásztorbotja győzte le a kevely filiszteust.

Nekünk a mai körülményekhez mert, mai ellenesnek szánt eszközök és felszerelések szükségesek. Mert ha a mi tudásunkhoz, hílhűségünkhöz, igaz honszerelmünkhöz ezeket is társíthatjuk, úgy serthetetlen Achillesekként küzdjük végig az eszmék szedani csatáját.

Sokan kapzsiságot emlegetnek; némelyek gyomorkérdésre degradálják a tanítóság törekvéseit. Talán az osztálytanítóság egyik-másik csoportozatára is illik e rafogás, de a katolikus tanítóság nyári kongresszusának programja, lefolyása és határozatai mentik a hitvallásos tanítót e vád alól. Hisz a mi érdekeink mindig mellékes érdekek voltak a nemzeti és katolikus érdekek mellett. Mint jó honfiak, mint az egyház odaadó szolgálói, mint a krisztusi szellem keresztes vitézei, mi csak gondoskodni kívánunk önmagunkról és iskoláinkról abban az arányban, amely arányban a társadalom mai laza, forrongása kényszerít.

És ebben a gondoskodásunkban, ebben a fejevkezelésünkben segítségünkre lenni az egyszerű néptől a legmagasabb méltóságokig, mindenki tartozik azon egységes nemzeti érdekért, hogy szent István orszaga továbbra is magyar legyen és keresztény.

De ősijoganal fogva legilletékesebben tartozik az Egyház, ha csak a népnevelés szent ügyét valóban a szíven viseli és hacsak nem valija a régi romaikkal: *Plenus venter non studet libenter.*

Hisz mi kiváltképen az Egyház szolgálatában állunk, hordoztuk érdekeit rögös utakon, viseltük és ma is büszkén viseljük a ránk szabott felekezeti liberitát. Ott örökösünk az Egyház sáncainál, ott varjuk a szabadgondolkozás sitergő villámain, melyek a magyar horizont vészfelhőiből az iskolán keresztül készülnek katasztrófát előidézni.

És mi vállaljuk a villámhárító derék szerepét. Elővigyázat szempontjából csupan csak azt kérjük, hogy a villámhárító illő bearanyozását az Egyház is szorgalmazza, nehogy a viszontagságos idő elrozsdásosítsa erőnket, meghenítsa akaratainkat.

Mert ha valamikor, úgy ma leginkább szüksége van Magyarországnak a tanítóság erejére, nemzetbaldogító akarataira; de viszont ma van legnagyobb szüksége a tanítóságnak az Egyház támogatására, az állam bőkezűségére. A várakozás, a halogatás minden részről veszedelemmel jár.

Mozogjunk! Mozgalmunknak két iránya legyen. Mozogjunk lefelé, népképzés és anyagi jólétemelés, szociális tevékenység, fölfelé kivánságaink állandó napirenden tartása s a tanítókérdés mielőbbi megoldása irányában. De mozduljon meg az Egyház szíve is érdekeink támogatására, hogy a kultuszárca biztosabban megnyílják s jogos kivánságaink kielégíttessenek.

Mizériák az államsegély kiutalása körül.

(Hozzászólás.)

Irta: Németh Béla.

Öveges K. úr fenti című cikkét minden tekintetben aláírom s talán nem lesz érdektelen, ha néhány illusztrációval még jobban rámutatok a sok anomáliára, amelyek az állami segélyek kései kiutalása miatt előállanak.

Cikkíró úr 2—3 hónapot említ csak, mint várakozási időt, amíg az államsegély az új tanító nevére átiratik s ezt az időt is sokalja — igen helyesen. Mit szoljak akkor én, aki *teljes hét (7) hónapig* nélkülöztem 800 koronányi államsegélyemet, mint negytagú család fenntartója.

1910. november 1-én foglaltam el jelenlegi állásomat és 1911. június hó 1-én vehettem fel az államsegélyt első ízben. Pedig nem vesztettem az időt hiába; már november 20-án a közigazgatási bizottság elnökénél feküdt az államsegély-kérvény rendezesen felszerelve. Februárban már türelmetlenkedtem, írtam mindenfelé, hogy segítsenek már rajtam, mert éhinseg előtt állunk. A tanfelügyelőség végre *áprilisban* értesített, hogy a hó elején felterjesztett már az ügy a miniszteriumhoz. Tehát a közigazgatási bizottság *4 1/2 hónap múlva terjesztette csak fel* a kérvényt. Ekkor képviselőnkhez fordultam, hogy sürgesse meg a kiutalást. Visszaírt, hogy azon szám alatt, amelyet vele közöltem, a miniszteriumban nem található az ügy. Most személyesen mentem a kir. tanfelügyelőséghez. Vigasztaltak s a postakönyvvél bizonyították, hogy a kérvény a jelzett szám alatt felterjesztett. Hazajöttem és vártam tovább! Már ekkor teljesen ki volt merülve hitelem, *tekintelyem* a kereskedők előtt a minimumra csökkent. Előinte még csak elhitték, hogy én sem kaptam fizetést, hát én sem fizethetek, de később már nem hitték e *mesében*. Lehetetlennek tartották — természetesen észjárásukkal — hogy féleven keresztül ne kapjon fizetést egy *tiszviselő*. Pedig hát úgy volt!

Végre május hó 25-én Körösi segédtanfelügyelő úr értesített privát levélben, hogy államsegélyem kiutaltatott. Rögön megírtam a nyugtát, gondolván, immár végeszakad a sok nélkülözésnek. Elküldöttem nyomban az iskolaszéki elnök úrhoz latta-mozás végett. Legnagyobb meglepetésemre a nyugta *aláíratlanul* jön vissza azon megjegyzéssel, hogy az egyházmegyei hatóság még nem értesítette őt, mint az iskolaszék elnökét a kiutalásról. Tehát hét hónapi várakozás után — az iskolaszéki elnök úr megfoghatatlan *jóakaratából* — sem vehetem fel az immár kiutalt államsegélyt. Persze még nem elég t vártam, várjak még két hétig legalább, míg az egyházmegyei hatóság is értesítve lesz s míg ő is értesíti az iskolaszék elnökét. Hogy a tanítócsalád koplal, hogy az utcára sem mernek kilépni a renygyosság miatt, ki törődik azzal? A fő az, hogy a forma betartassék. Ehhez tessék szólni Tisza István úrnak!...

Negyedmagammal hét hónapig élni s lelkiismeretesen tanítani — *fizetés nélkül!* Nem tudom másutt, de Zalamegyében így megy ez minden alkalommal. Félev eltelté előtt ne is várja senki államsegélyének kiutalását.

Nem lesz érdektelen, ha megemlítem, hogy egy ízben panaszkodtam néhány kollégám előtt ez állapot miatt s legnagyobb meglepetésemre véleményük

oda konkludált, hogy *minek pályáztam olyan helyre, ahol államszegély is van?* Tehát: Leves görbe, nem a tál. Én vagyok a bűnös, amiért pályáztam államszegélyes helyre, nem pedig azok a faktorok, akiknek nemítörődömségén mulik a kiutalás. Mert lehetetlen, hogy a közigazgatási bizottságnak négy hónapra legyen szüksége egy csakis formális intézkedést igénylő államszegélykervény elintézésére. A miniszteriumban, ahol a tulajdonképeni döntés történik, négy hétig feküdt a kérvény, aránylag nem hosszú időig.

Nem hiszem, hogy akadna még egy állás, illetve pályahely széles e hazában, amelyen a személyzetet hónapszám ne fizetnék. Azt hiszem, hogy egy kis üdvös reformmal lehetne segíteni ezen kétségbeesztő állapoton is.

A múlt év októberében Budapesten tartott tanfelügyelői értekezleten is szóba került, hogy ruházzák át az államszegélyek átutalását az illetékes kir. tanfelügyelőre. T. i. *a már meglevő államszegélyt a kir. tanfelügyelő rendelkezéseire fizesse ki az adóhivatal az új tanítónak.* Mindenképen helyes üdvös dolog volna ez, megszüntetné a sok panaszt és sérelmet. Hiszen a kir. tanfelügyelő olyan exponense a kultuszminiszternek, aki sokkal mélyebbre vágó dolgok elintézésére is szabad kezét nyer, miért nem intézhetné ő az államszegélyek átutalását? Azt hiszem ennek nagyobb akadálya nem lenne! A tanfelügyelő aztán havonként küldjön kimutatást a miniszteriumnak az átutalt államszegélyekről. Ha esetleg tévedés történne is, — ami különben a mai rendszer mellett is megeshetik — meg idejében helyre lehetne azt igazítani. Azt hiszem ilyen módon lehetne szanalni a leghelyesebben a mai tarthatatlan állapotot s nem nélkülözne, nyomorgna felévszámra — önhibáján kívül — a tanítócsalád.

Tessék csak elképzelni, hét hónapig fizetés nélkül lenni egy ismeretlen helyen. Egy darabig csak dédelgetik a tanítót, de később már megünják az örökös kölcsönzéseket. No meg hat alkalmas-e a folytonos kunyorálás a tekintély fenntartására? — De hát elni kell! Még apa, anya, mint felnőttek, jobban palástolják a szükségét. Amde a kis gyermekek, amit meglátnak másnál, megkínávják.

— Édesanyám, adjon kalácsot, a szomszédék Böszöje is azt kapott — mondja a kis gyermek.

Milyen fájdalom járja át — ezt hallva — a tanító-apa lelkét, midőn jól tudja, hogy nemcsak hogy kalács nincs, de kenyér is csak szűkösen. Ez előfordul az ilyen rendszer mellett. Nem tehet a tanító róla, hiszen dolgozik, teszi a kötelességét, de — nem fizetnek.

Sokan azt mondják, hiszen megkapja utólag visszamenőleg is. Ez természetes! De kétszer ad, ki gyorsan ad. Hiszen a legtöbb tanítónak nincs — Uram bocsáss! — tartaléktökéje, hogy abból fedezhetné kiadásait, míg fizetését kiutalják. Rá van utalva a nyomorúságos fizetésére, sőt nem is elég mindenre, tehát állandóan nélkülöznie kell, hol ezt, hol amazt, hát még ha hónapokon keresztül egyáltalán nem fizetik?...

Megtörtént velem — in illo tempore — hogy egy este, midőn már a töprengésbe belefáradtunk, épen lenyugodni készültünk, valaki halkan megzörgeti ablakomat. Kiszólok, hogy ki az és mit akar?

— Csak nyissa ki, tanító úr, az ajtót! — mondja egy ismerős hang.

Aszerint cselekszem s már az egész család is körü-

löttem van, kíváncsian várva a következőket.

Egyik jobb módú polgár felesége volt, ki egy véka *buzalisztet hozott*, mondván:

Tudjuk, hogy elfogyott a lisztjük, hát hoztam, nekünk adott a jó Isten bőven, süssenek a kis leánykának kalácsot belőle.

Lehetetlen leírni, amit ekkor éreztünk

Tanítótestvéreim! Nem facsarodik el a szívetek s nem gyül köny a szemetekbe? Hát ez a magyar néptanító sorsa? — Ezért küzd, harcol, koplal tanuló korában, hogy kilépve az életbe, mint *tisztviselő* kegyelemkenyeren tengődjék?

A *«Néptanítók Lapja»* egyik ez évi számában a *«Tanácsadó»* rovatban azt olvastam, hogy a tanítói tekintélynek art az ajándékok elfogadása s helyesen cselekedett az iskolaszék, midőn megtiltotta a tanítóknak, hogy az iskolás gyermekek szüleitől ajándékot elfogadjanak. Kiváncsi vagyok, hogy az előbb említett *ajándékkal* mit kezdett volna Tanácsadó úr az én helyzetemben? Ezzel nem azt akarom mondani, hogy igenis fogadjunk el ajándékokat, avagy még követeljünk is, de — mint ez esetből is kitűnik — megtiltani sem helyes a jelen viszonyok között. — Avagy tovább eszeteljem még, hogy miért nem utasíthattam vissza a lisztajándékot?.....

Miért koplaltatja az állam a tanítókat? Miért nem biztosít nekik annyi fizetést, hogy ne legyenek alalmaznára szorulva? Avagy, ha több nem telik tőle, hát a meglevőt legalább miért nem adja kellő időben? A tanítót minden alkalommal csatasorba állítják. — Nem tudnak egyetlen humánus célt sem szolgálni a tanítók nélkül. — De hogy koplalnak, azzal már senki sem törődik! Pedig üres gyomorral nem lehet győzelmet aratni.

Ne tessék gondolni, hogy talán csak egyedül én vagyok ilyen helyzetben, avagy ez csak igen ritkán előforduló dolog! — Ez sem volna ugyan melegsége a mostani rendszernek, mert ilyesminek előfordulni egy esetben sem szabad. — Igen sok kartársam van most is, meg voltak is sokan ilyen helyzetben, de szegyenlik nyilvánosságára hozni anyagi bajaikat; nem akarják magukat — szerintük — *pellengérezni*. Én megreszkírozom magamat s nem restelkedem egy cseppet sem, mert oka nem vagyok. — Hiszen én elvégeztem tanulmányaimat becsületesen, dolgozom, végzem kötelességemet illendően, hogy mégis nyomorúságban vagyok, annak én oka — az elmondottak szerint — sehogys lehetek.

Resteljek magukat azok a faktorok, akik miatt a *nemzet napszamosa* még csekély napszámát sem kaphatja meg kellő módon és időben.

Igazsá van *Öveges K.* urnak, ezen állapotot okvetlen szanalni kell.

Testnevelés.

Írta: *Kukla Károly.*

A magyar ifjúság testi nevelése, a magyar ifjú generáció erőssé tétele és fejlődése szempontjából rendkívül fontos tárgyról — a testnevelésről — óhajtok szólni.

Sajnos, egyrészt maga az állam, másrészt különösen a társadalom, egyoldalúlag fogja föl hivatását, amennyiben túlnyomólag — talán nagyon is túlnyomólag — a szellemnek, az észnek a fejlesztésére fordítja a fősúlyt, úgy az iskolában, mint az életben

s nem gondolják meg azt, hogy az ész, a lelek, az agyvelő — amelyre ketségkívül elsorangi szükség van a nemzetek munkájában — csak mulandó s mi dolog, hogyha egészséges, erős test azt magába nem fogadja. Nálunk Magyarországon a testnevelés kérdése meg nagyon mostoha elbanásban reszesül. Elkölt az állam esztendőnkint milliókat kórházakra, egészségügyi intézetekre, pedig ha a prevenció elvét tartana szem előtt és a testnevelés fejlesztésének a kérdését úgy az állam, mint a társadalom reális áldozatkészséggel tenné magáéva, nagyon valószínű, hogy a kórházak és a különböző egészségügyi intézetekre adott milliók tetemesen alábbszállanának, mert egészséges faj, egészséges generáció nem kerül oly hamar betyágyra, mint a satnya és gyöngye...

A sorozó-bizottság előtt megjelenő 100 magyar ifjú közül alig 20 válik b. «katonának». Szívesen látom a béke szeretetének terjesztését s a háborúk számanak csökkentésére irányuló mozgalmat, de nagy hibának itélnem, ha ifjúságunkat oly szellemi nevelésnek, hogy a valaha esetleg kikerülhetetlenül való háborúra csak remegve tudjanak gondolni.

És azért úgy az egyének egészsége, mint édes magyar hazánknak harc-képessége érdekében szükségesnek tartom a testgyakorlat rendszeresebb végzetését, beleértve a «katonai» kiképzést. Családnak, iskolának, társadalomnak és hadseregnek szoros baráti szövetséget kellene kötni arra, hogy az ifjúságot, egységes terv alapján, munka és küzdelem szeretetere és hazafias érzésekre neveljék.

Az ifjúság egészséges fejlődése érdekében föltétlenül szükséges az egész tanulóifjúság iskolaorvosi megfigyelése és ellenőrzése.

Az ifjúsági zászlóaljok, ifjúsági egyesületek minden közegben való alakítása: a társadalom érdeklődésének felkeltése ezek működése iránt. Buzdítólag hathatnak közre ezek alapításában a «tanítók», tanárok «arvosok» és szülők, legtöbbit érhet el természetesen maga a kormány. Nem szükséges bizonyítanom, hogy az ifjúsági zászlóaljok, egyesületek, valamint a katonai szolgálati idő között az összefüggés kétségtelen és mentől jobban előképzett anyagot kap a katonaság, annál rövidebb lehet a szolgálati idő. Az ilyen egyesületekben kiképzett ifjúság alkothatja a helyi tüzoltóságot. Miután pedig tornazás közben történhetnek balesetek, az «első segítségnyújtás» tanaival is megismerkedne a tornász. Tudjuk jól, hogy az első segítség nyújtása szüverén önvédelmi eszköz, de ezenkívül humánus követelmény is, mely mindenkit egyaránt érdekel.

Nemcsak az ifjak, hanem a leányok is vegezzenek rendszeresebb testgyakorlatokat, mert a női testi egészségtől függ az utókornak életrevalósága.

Végül pedig legjobb s legegészségesebb torna-terem — a szabad levegő.

«Mens sana, in corpore sano» — ép testben van ép lelek, mondja a közmondás és azért szeretném hinni, hogy ez iskolai évben mindenki meg fogja tenni a maga kötelességét, mellyel nem csak önmagának, hanem szép magyar hazánknak is tartozik.

Új váltószám gép.

Irta: Dr. Eben Mihály.

Hogy az iskolai számgép minden igénynek megfelelhessen:

a) 19 egynevéű számtestnek kell azon lennie, b) legalább négy értékhelyen (eleinte réz, nikkal, ezüst és

arany korongokkal), c) melyeket a váltó köt össze egymással, d) a szorzás-osztás további szemléltetésére szolgál a felső 24-es keret úgy a huszas számkör, mint a 24 órás nap tárgyalásához.

1. Tízeg (X mint sokaság) elég volna a váltó, az ujjak és a római számok mint vonások (l. az Első számfeladványokat, de használható a helyter is, melyen főleg a 3-2, 2 r 3 és 3 r 3 véssódik az élrebe.

2. Tizen túl, minthogy a gyermek-pszichológia szerint 9 után X is mint sokaság következik, nem hangoztatjuk e fokot a tízest, tizenegyet, stb., hanem maradunk a X-es 1, X-es 2, stb.-nel, mint a váltó Számablán látható 2. alatt.

3. Részint, hogy nagyobb számokat, részint, hogy rendszeresen szemléltessük, a) kijelentjük a tanulók előtt, hogy ezentúl a korongok szín szerint a penzerméket képviselik, melyeket valójukban alkalmazni nem lehet. Így pl. X fillért beváltak 1 nikkelle, oly módon, hogy a X-et fedő mögé rejtven, a helyteren egy nikkelt tesztek fel. Viszont a felváltás abban áll, hogy ezt lebecsültán, helyette a váltón X F-t hozok elő. Aztán kifejttem, hogy a nikkal és arany tízzerese lévén a F, illetőleg K-nak, tízsznek mondható, közönséges neve pedig tíz és tizen.

Ez alapján az előbbi műveletek eredményét, vagy az adott számot azonnal be és felváltjuk, pl. 19+2 az 1X és 1 vagyis 21 (l. 3. a.); 21-9, vagyis 1X és 1-ből 9, marad 11 és 1, az 12.

S erre a szorzás-osztással is szükség van, mert a min. Utatás is azt kívánja (89 és 91 o.) hogy a szorzást összeadással szemléltessük, pl. 4 r 7 az 7-7, (X és 4 v. is 14)-7 (az 1X és 1, v. is 21)+7 az 28.

Az osztás gyakorlalatilag a szorzáson alapszik, mert pl. 65:9=9 a 65-ben van 7r, mert 7*9 az 63, meg 2 az 65; de szemléltethető a) számontartott folytonos kivonással is, mert 9 annyiszor van a 65-ben, ahányszor abból kivonható, így 65, vagyis 5X és 5-ből 9, marad 51 és 5 v. is 56, 56 v. is 4X és 6-9 marad 41 és 6 v. is 47 stb. Vagy b) részessel pl. 70:8 az 70 v. is 6X fele 35, 34 v. is 2X és 4 fele 15 és 2 az 17, X és 6 fele 5 és 3 az 8.

Nagy előnye e taneszközöknek, hogy külön oktatás nélkül elsajátítja a gyermek a helyrendszert s mielőtt százaszt, ezrest, tízedrest hallana, már 4 helyű, és százdreszes számokat ad össze, von ki, sőt szoroz és oszt is egészszel. Továbbá rendszeres gondolkodáshoz szoktatja a gyermeket, ki 10, 20, 30... alatt 1, 2, 3... egységet, s ha kisebb egységekre van szükség, felváltás útján X, 1X, 2X... stbt gondol es mond.

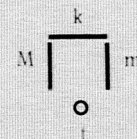
S végül e számgép zárt szerkezetű és tartós a kezé-geppelegyütt, melyen a nagy számgépét kíséri a gyermek.*

Elemi énekoktatás vezérfonala.

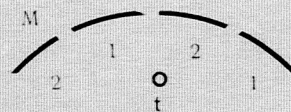
Irta: Cserényi Béla.

XX.

A kétszólamú kar fölállítása úgy történik, hogy a szólamok egymásfele fordítva balról a mély, jobbról a magas hangok állanak; a tanító pedig közepén egy magaslaton foglal helyet. A három szólamú kar rajza a következő:

A negyszólamúé pedig ez:

* Összes taneszközömet átadtam Milakovszky László képző számtanárnak Esztergomban.

Amint látható a negyszólamú kar legmélyebb és legmagasabb hangjai a legszélső helyen, a középső szólamok pedig közepén foglalnak helyet.

A kétszólamú kar növendékei közül először a mély hangokat tanítjuk be zenei mondatonként, azután a magas hangokat és végül mindkettőt egyszerre. Így haladva tovább mondatról-mondatra, de mindig elülről kezdjük, míg a tanulók az egész szakaszt megtanulják. Ha a tanulók az első szakaszt jól megtanulták, akkor már könnyű lesz a másodikát és harmadikát is elsajátítani. Úgy a három, valamint a negyszólamú kar egyes szólamainak betanítását mindig a legmélyebb hanggal kezdjük. Összitanításnál pedig így járunk el: a három szólamúnál előbb a középső és magas hangot egyszerre s azután a három szólamot együtt; a negyszólamúnál előbb a két mély, azután a két magas hangot, végül mind a négy szólamot együtt.

Megjegyzem a szöveget celszerű az időkimelés szempontjából az összes karénekekkel egyszerre betanítani. Figyelmeztessük arra a tanulókat, hogy a szöveget éneklés közben egy időben ejtsék ki, ne egymás után.

Eleinte elégedjünk meg azzal, ha a tanulók az összenekelésnél pusztán a saját szólamukat tudják; később már a színezésre, minők a tempó és hangerő változások, tanítjuk őket.

A kar vezetése így történik: 1. kopogunk, mi azt jelenti, hogy mindenki ránk figyeljen. 2. A szólamoknak megadjuk a hangot külön-külön. 3. Fölemeljük kezünket, mi azt jelenti, hogy az éneklés most kezdődik, azaz: rajta! 4. Kezünkkel leütünk, ekkor minden tanuló énekel; s ezután tovább ütemezünk, míg a kar a szakasz végére ér. Itt egy pillanatra megállunk, hogy a következő szakaszt elkezdhessük. Próbák alkalmával ha észrevesszük, hogy a tanulók akár tömegesen, akár egyenként hamisan, nem jól énekelnek: akkor a kart rögtön megállítjuk és mi is segítünk összenekelés alkalmával a gyöngébb szólamnak.

Előfordulhat a karok összbetanításánál nem egyszer az az eset, hogy egy esemő tanuló, különösen kezdő, vagy nem az ő, hanem a másik szólam hangját énekl; vagy a mély hangú a magasát éneklés közben nyolc hanggal mélyebben intonálja, azt híven, hogy az a mély hang; vagy pedig egészen más, idegen hangot énekel: minden esetben ajánlatos egy jó hallású és erőshangú növendéket a rosszul éneklők közé állítanunk mindaddig, míg önállóságra, biztonságra tesznek szert. De az összbetanításnál megtehetjük azt is, hogy az egyes szólamokat kör alakban állítjuk föl; vagy hogy azok egymással háttal álljanak; vagy végre pedig a jobban éneklő szólamokat halk, a rosszabb éneklőket erősebb hangra intjük. Persze mindezek valamelyikét addig folytatjuk, míg minden szólam a magáét jól nem tudja; de ez csak a kezdő karénekeseknél fordul elő.

Hancm megtörténhetik az is, hogy az énekesek hangja esik vagy emelkedik; ennek oka öt okból eredhet: 1. a rossz szájtartás. 2. Kiabálás. 3. A próbaórák kevés száma. 4. A növendékek kifárasztása. 5. A terem rossz akusztikája.

Végül figyelmeztessük a karénekeseket: 1. hogy mikor énekelnek kizárólag a karvezető tanítóra és ne másra figyeljenek, különben úgy a szöveget, mint a dallamot eltevesztik. 2. Vigyazzanak, mi következik és azt hogyan énekeljék. 3. A következő szakasz vagy másik dal olyan hanggal kezdődik-e, mint az előző végződött. 4. Figyelmeztessük mindenkor őket az előadás főbb, jellegzetes vonásaira. 5. Höl térnek el a szólamok egymástól és hol énekelnek egy hangon; vagy amikor csak az egyik szólam énekel, mikor lép be a másik. Elhibázott dolog a szólamokat egyenként külön időben vagy teremben tanítani. Egy helyen és időben kell azt végeztetnünk, hogy szokja meg a tanuló hallása a más szólam hangját is. A kétszólamú kar két szakaszos könnyű dalt 2-3 tanóra alatt nyilvános előadhatóság szempontjából perfektil betanulhat.

Mindezeket szükségesnek tartottam közölni az igen tisztelt kartársaimmal. Mindezek, miket megírtam, az én szerény tapasztalataim és gondolataim voltak. Csak arra kérem kedves kartársaimat, hogy türelmetlenségből

a szakszerűen megkezdett énekképzés útját ne változtassák meg, mivel sehol sem válik úgy be a közmondás, mint itt: „A türelem rózsát terem”.

Különös figyelemmel voltam a miniszteri tanterv és utasításra, ahol a fősúly nem a hangjegyekről való éneklésre fektetendő; hanem a kedélyművelés szempontjából a minél több maradandó becsű magyar dalok (azért lehet külön-külön készített egy pár gyermek dal is) elsajátítása. Ugyanis a 235. oldalon így szól: A népiskolai énektanítás *alaki* célja, hogy felebressze és fejlessze a zenei érzéket s ápolja az énekhangot; egyúttal hathatós eszköze legyen a kedélyművelésnek, a vallásos és hazafias érzés, valamint a társas szellem ápolásának; *tárgyi* célja, hogy mentől több, maradandó értékű, becses magyar dal és ének váljék a tanulók tulajdonává s hogy alapot adjon az önálló énekléshez. Igénytelenségem csak azért tárgyaltam a hangjegyekről való éneklést, mert ha már az „Utasítás” értelmében kötelező az elemi iskolában a hangjegyekről való éneklés, hát könnyítsünk magunkon és a zenei érzék felebressztése és az énekhang ápolása szempontjából járjunk el bizonyos módszer szerint. Ne méltóztassék azért azt gondolni, hogy én talán az „Utasítás” kényszerítő hatása alatt állok, nem, nálam a hangjegyekről való énekeltetés passzió és cél. S azt hiszem, nemely kartárs úrnál is az izlész, halátja, a szép eredményt és ha meggondolja, hogy mi a megalakítandó vagy a már megalakított nép- és más énekkarok számára készítjük elő a tanulókat.

A mélyen tisztelt kartársaim elnevezését kérem, ha emberi gyarlóságommal fogva nagyrabecsült igényeiket esetleg nem elégítettem volna ki egészen.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Új vizsgai jutalomkönyvek.

A Szent-István-Társulat életrevaló, üdvös gondolat megvalósításába kezdett most kiadott legújabb, külsőre-belsőre pompás két kis könyvecskejével, melyek egy hosszú sorozatnak, a kizárólag és egyenesen vizsgai jutalmul szánt ifjúsági iratoknak első zsenéi.

Nem lehet eléggé dicsérni a Társulatot ennek a régi és mindjobban erősödő közönhajnak a kielégítéseért. Ugyan eddig is adott ki jobbnál-jobb, élvezetes és tanulságos ifjúsági könyvecskeket, azonban ezeknek vizsgai jutalmul ajándékozását egy körülmény akadályozta: erre a célra magas volt az árak s így a falusi iskolák nem igen vásárolhatták, inkább csak egyes városi iskolák, melyek megfelelő költséggel rendelkeztek.

Az itt szóban lévő könyvecskek iskolai ajándékolását számos ok ajánlja. Egyik: a *rendkívüli olcsóság*: egyes példányoknak az ára is szokatlanul olcsó s ez az olcsóság tömeges vételnél igazán csak egy pár fillerre redukálódik. Azután: a könyvek külseje oly gyönyörű, első tekintetre is annyira megkapó és egészséges, finom izléssel megkonstruált, hogy már az esztetikai szempont is megkivánja és igazolja a gyermek kezébe juttatást. Végül említjük a legfőbbet: a pompás, élvezetes, értékes tartalmat.

Ami jót és dicséretet csak el lehet mondani a gyermekek számára írt könyvekről, azt mind jogosan rá lehet alkalmazni *Kriston* Endre és *Wetzel* Ferenc eme műveikéire. Kiváltképpen *Kriston Patko Pistá*-járól állíthatjuk, hogy jobb ízű, zamatosabb és élelenebb népies gyerekhistoria még nem jelent meg magyar nyelven. Írójától e zsánerben még sokat várunk, mert mint e művecskéjéből is megállapíthatjuk, *Kriston* Endre a népies ifjúsági irodalomnak leghivatottabb művelője.

Meg nem alhatjuk, hogy a *Patko Pista* tartalmát egy kissé hosszabban ne ismertessük.

Egy okos és kedves 11—12 éves iskolás gyermek, Patko Peter kovácsmester uram szeleverdi fiának szorongó érzése okozta elbujdosása, hanyódása-vetődése és bánásmódja hazatérése van benne elbeszélve. A cselekvény tartama egy 24 óra.

Egy esett az eset, hogy Pista játék közben betört az iskolablakot, amért 40 fillert kellett volna a tanító arának vinni. Igen ám, de éppen aznap, iskola előtt otthon is karit tette, amért indulatos és keménymarkú apja ugyancsak elrakta. Arra tehát, hogy megkérje az ablakot, gondolni sem mert. Nem is ment haza az iskola után, hanem a piacot — éppen szombat volt, a hetivásár napja — keresgett a hülladok között, hogyha valamikeper bekapargatná azt a rá-méve kimeset érő 40 fillert. A biztató reményesség vezette ide, hiszen nem egyszer találta már pénzt, mely a kofák tyukas harisnya-bugyelláris-ébe ki-kipottyan. Most azonban nem akad egyéb, mint egy budácska, no meg 4 filler. Mit kezdjen ezzel? Ketszégességében arra gondolt, hogy hátha hazamenésben, valahol az uton potyogtatta a tyukas harisnya azt az ötletet, amiből a betört ablakszem helyébe új kerülne. Elindult hát szegényke s nagy fürkészésben észre sem vette, hogy már a veesernye ideje is elmult.

Eddig csak a 40 filler terítette le a hazavivő útról, most meg már a kimaradás és elmaradás szorongó érzése is özte-hajtotta előre céljainak útjában. Bolyongásban, munkában kettőt lepett előre, egyet hazafelé, először a legelső csordával találkozott, amelyből az ő Virág tehénnek bogesével köszöntötte. Vadat, pirongatást ezert ki-ehet a községtől, mely eszébe juttatta az otthonnak minden örömet, de ravaró viharát is. Futott is a meg-megismethető hang elől messze-messze, előre az országúton. Itt először egy jólelkű és jókedvű ablakos tóttal találkozott, aki nemcsak jól tartja étellel a kedves gyereket, hanem kissé tulságosan bölcs tanácsokkal is ellátja. Majd mikor megtudja ügyet-baját, azzal húzza ki a szoros túsit a gyerek szívéből, hogy éppen falujába visz az útja, majd becsinálja azt az atkozott ablakot. No Pista, most már mehetsz haza bátran! Menne is szegény, de mert szegységében nem szívesen akar találkozni falubelijeivel, majd egy szembejövő szekér, majd egy gyalogos ember vagy asszony teríti le útjából a kukoricaföldet köze. Így aztán lassan halad faluja felé, ahol azóta az ablakos hácsi rendbe is tette már az ablakot. Mikor aztán irtésnek látta maga előtt az utat — jó alkonyat fele járt már az idő — meggyorsította lépteit. De most meg két mesterlegény-főjt ember alakja ijeszt rá. Eppen egy híd-nál tartott, gondolta, hogy ez alatt húzza meg magát, míg elkötrődnek útjából. De ezeknek jó pihenőül kínálkozott ez a hely. No, mundej, kivarja, míg elindulnak. De biz-erre jödeig várhatott. A híd alatt meglapulva — akarva, nem akarva — kihallgatta beszédjüket. Szörny-séges beszéd volt ez! Az egyik — éppen az ő elesapótt, mindenkit Amerikába küldve-csábító kovácslegényük festette le a másiknak az újvilág Eldorádóját. Pista jól tudta otthonról, hogy minden szava hazugság, de hát a világot sem árulta volna el magát közbeszólásával. Mikor aztán ezek is elvezették beszédjüket s megkötötték embervesztő egyezségüket, Pista is kibújhatott rejtek-helyéből. De alig tett néhány lepest, a keresztútnál a szomszéd faluból egy asszonnyal találkozott, aki csőz urához sietett főztjével, no meg éppen az imént megismert mesterlegénytől Amerikába csábított fiának várva-várt leveleivel. Szóhaereszkedik az asszonnyal Pista. Megtudja aztán a szegény asszony legnagyobb baját, hogy otthon felejtette a pápaszemét. Hogy olvassa már most el a levelet irástudatlan urának, pedig megszakadna a szíve, ha csak egy napig is késnek a panasszal teli, mégis örömet hozó, hazaérkezést jelentő levél fölolvásával? Pistanak se kellett egyéb! Szinte kapott az alkalmán, hogy mehet valahova s hogy ez a «valahova» nem az ő édes, de most rettetgett otthona. Úgy is lett.

Pista a csőzkunyhóban tölti az éjszakát a mindenre gondos csőznel. Reggelre kelve, jó és bölcs tanácsokkal ellátva, végre rászánja magát a hazatérésre. Újra a

keresztútnál van. Hallotta a csőzről, hogy nekik milyen szép a templomuk, őr is van rajta. No Pista, ilyet még nem láttál, sugta neki az otthonról való félelem, ezt neked meg kell látnod! Úgy is vasarnap volt, a templomot már csak nem kerülheti el! Besompolygott hát ide is. A jószavú pap éppen a teközlő fiúról prédikált. Egyszer csak zokogó síras zavarja meg az a hitatos esendet. A Pistae volt. Észreveszi ezt az első padban ülő jólelkű grófné. Megtetszik neki a megtört gyermek s mise után fényes hintón viszi haza kastélyába. Kitudakolja baját, aztán jól tartja étellel, nemcsak ő, de a grófi gyerekek is, akik ugyancsak örülnek, hogy játszótársuk akadt. Mar-mar feledni is kezdte Pista a baját, mikor a grófné azzal vet véget az örömmek, hogy Pistának pedig haza kell mennie. Előbb azonban fölírta vele egy darab papírra a pap beszédének mottóját: «Atyám! vétkeztem az Ég ellen és te ellened» s aztán szépen magasa mellé ülteti a hintóba s csak a falu szélén állnak meg a keresztútnál a Pista kérésére, mert restelne fényes hintón, no meg az erőszak lát-szatával haza menni. De Pista nem tud ám egykönnyen befelé indulni. Előbb imádsággal erősíti meg magát. Menne is, nem is, elő-előveszi a cedulát, miközben az eltörődött gyereket elnyomja az álom. Öreg este lett. Azt álmodja, hogy édesanyja simogatja. Hát valóra ébredve nem az volt, hanem a Pityke kutyájok nyaloga-gatta, mely ugyancsak kivette a részét a gyerekkeresés-ben. Szinte hívogatja haza. Végre megemberli magát Pista. De csak a hazok ablakáig bírt menni, itt felmondta a lába a szöngélatot. Az ablakon keresztül — éppen vacsora-nál ülnek — jól látja megtört s indulatosságát megbánt apját és kisirt szemű bánatos anyját. Még egyszer elő-veszi a cedulát: «Atyám! vétkeztem az Ég ellen és te ellened». A Pityke meg hoi ide, hol oda szalad. Pista kezé-ben tartja a papírdarabot s éppen indulna befelé, mikor a kutya ismét hozza érve, nyaldossa a kezét, miközben kikapja kezéből a cedulát s viszi befelé az örömet jelentő bocsánatkerést.

Pistát már bent ölelik-csókolják s megbocsátó szem-re-hányással csak ennyit tudnak mondani: «Te rossz fiú!» Ettől kezdve az apa embereségen bánik fiával, aki utóbb örökebe lép s az üveges tót tanítása szerint a leg-emberesegesebb ember lesz a faluban.

Ez a Patko Pista története. Mindenkepen szép histó-ria. Ez az elbeszélés annyira népies, magyaros, élve-tes, és tanulságos, hogy nemcsak az iskolás gyermekek olvashatják élvezettel, akiknek a szerző s a kiadó szánta, hanem a szülőknek is jól eszükbe vésődik az emberesé-ge tónak, a kivándorlással csábító Bóros Gyurinak a jó öreg kukoricacsőznek, az áldott lelkű grófnéknak, Patko Péter urannak, no meg a Virág tehénnek, a Pityke kutyá-nak az alakja, a jól megpingált képe. Mert ebben az elbe-szélésben nemcsak a Pista gyerekek az alakja el, hanem eleven itt minden, meg a darabokra tört zöld mázos szilke, a bezúzott ablak, a kofa kilyukadt haris-nyájais. Igycsak hivatásosíró tud írni, aki jól ismeri a magyar nép szívét-lelkét s a gyermeklelek közepéig lát. Az a levél, melyet Sándor ír a szüleinek Amerikából, többet ér, mintha két íven keresztül prédikálna a kiván-dorlás ellen.

A másik könyv címe: *Takarékoskodjunk*. Már maga a cím is tanuskodik annak nemcsak gyakorlati fontossága, hanem rendkívül időszerűsége mellett is. *Wetzel Xav.* Ferenc műve ez *T. Pelikan* Krizsó átdolgozásában, telve a leghasznosabb útbaigazításokkal, tanácsokkal, példák-al. A könyv két főreszre oszlik. Az első részben nagy közvetlenséggel írja le a szerző a takarékoság előnyeit, az életből vett megkapó példákkal színezve. Ezen ész-elolvasása fölkelte már a fiatal gyermekben is a takarékos élet iránti vágyat és éppen ez indította a Szent-István Társulatot, hogy ezen művecskét, főképen a gyermekek között való minél szélesebb körű elterjesztés szempontja-ból, vizsgái jutalomkönyv sorozatában első helyen szere-peltesse. A második részben szintén gyönyörű példákkal tarkítva, igen érdekes leírásban olvashatjuk azon módo-zatokat és eszközöket, amelyeket igénybe kell venniök a takarékoskodni akaróknak, ha tényleg eredményt is óhajtanak elérni.

Wetzel művének rendkívül szép tulajdonsága és értéke abban nyilvánul, hogy sohasem teveszti szem elől a takarékoság anyagi oldalának tárgyalása mellett azokat a lelki kincseket sem, amelyeket a *«Takarékoskodjunk»* minden olvasója megszerezhet magának. Valóban élvezetes példákban bizonyítja be, hogy az észszerű és józan takarékoság nemcsak hogy nem vezeti az embert a fővenység felé, hanem éppen ellenkezőleg bőkezűvé tesz; és ez az alkalmas helyeken való bőkezűség sok lelki élvezetet és gyönyörűséget okoz.

A *Patkó Pista* ára 80 fillér; 10 példány 7 kor.; 25 példány 15 kor.; 50 példány 25 kor.

A *Takarékoskodjunk* ára 80 fillér; 10 példány 7, 25 példány 15, 50 példány 25 korona. Megrendelhető kizárólag a Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

A szabadkőművesség önéleplezése. A szabadkőművesség hivatalos jelentései, jegyzőkönyvei alapján írta *Miklóssy István* állami főgimnáziumi tanár. Második olcsó kiadás. Az a nagy érdeklődés, amelyvel a katolikus magyar közönség a jelzett műnek első kiadását fogadta, arra buzdította a szerzőt, hogy lehetővé tegye, miszerint könyve mennél kisebb anyagi áldozat árán a katolikus magyar társadalom legszélesebb rétegeibe befogadást nyerjen. Szerzőt műve megírásakor az a cél vezette, hogy a keresztény magyar társadalom kezébe olyan *forrásművet* adjon, amelyből a pap, a tanár és tanító, a katona, a politikus, a keresztény egyetemi ifjúság stb. eredeti szabadkőműves jegyzőkönyvek alapján, a szabadkőművességnek a legkülönbözőbb közérdekű kérdésekben elfoglalt romboló szándékú álláspontjáról kimerítő tájékoztatást szerezhessen. Ezért választotta szerző könyve megírására azt az utat, hogy *legújabb* szabadkőműves jelentésekből vett, mintegy ezer idézet alapján tárgyalja (a forrás mindenütt pontosan meg van nevezve) a szabadkőművesség vallás- és nemzetrontó, destruktív munkáját. Ezért mondhatjuk a tízezer nyomtatott ivnyi terjedelmű vaskos könyvről, hogy a tanítónak, papnak, tanárnak, katonának kezében valóságos forrásmű. Hogy a keresztény magyarság legszélesebb körében könnyű szízzel valóban azta lehessen, azért adta ki szerző díszes kiállítású és nemzeti szempontból jelentős könyvét, — amelyet a kritika (a *Budapesti Hírlap*, az *Alkotmány*, a *Magyar Középiszola*, a *Hadsereg* stb. stb.) is kiválóan talált — *hihetetlen olcsó, új kiadásban.* — *A mű ára 80 fillér. Kiadja a Szent-István-Társulat, Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.*

Minden iskolánál nélkülözhetetlen a katolikus népiskolák új rendszabályainak a könyve. Tanítónak és iskolaigazgató lelkésznek úgyszólván napról-napra szüksége van reá. Az egyházhatalóságok rendeletileg kötelezővé tették beszerzését az iskola, vagy a templom pénztára terhére.

A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára **füzve 4 korona, egész vászonkötésben 5 korona** és megrendelhető az összegnek előzetes megküldésével az Országos Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájánál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

HIREK.

Püspöki konferencia. A magyarországi kath. püspöki kar f. hó 25. és 26-án a Vaszy Kolos bíbornok hercegprimás budavári palotájában az egyházi és iskolai ügyekről tanácskozásokat folytatott. Értesüléseink szerint a nagyméltóságú püspöki kar elfogadta és az 1912-13. tanévtől kezdődőleg életbe léptetni rendelte az állami képzőintézeti tanterv alapján a kath. képzők igényeinek megfelelően a kath. Tanügyi Tanács által előterjesztett kath. tanító- és tanítónő-képzőintézeti tantervet. Megerősítette a tanítóképesítő vizsgálati szabályzatot, amely mindenben az állami képzők színvonalára emeli a képzőinkben tartandó képesítő vizsgálatokat. Felírt a püspöki kar a tanügyi kormányhoz a hitfelekezeti tanítók fizetésének rendezése ügyében és pártolólag kérte a IV. kath. tanítói kongresszus határozataiban kifejezett kívánalmak teljesítését.

Egy plébános érdemei a katolikus iskola körül. *Ekker József* balonyi (Györm., esztergomi e. m.) plébánosról akarunk itt néhány sorban megemlékezni, ki a lelki gondozása alá tartozó *ő hitközség* iskolai ügyét mintaszerűvé fejlesztette. Immár 34 éve lelképásztora nagyki terjedési csilizközi plébániájának s ez idő alatt Balonyban új iskolát. Medvény kántortanítói lakot és iskolát, Csiliznyáradon új iskolát és tanítói lakást, Csilizradványon szintén új iskolát és tanítói lakást, majd ismét Medvény egy új tantermet és tanítói lakást és Balonyban két tanítói lakást és egy tantermet építtetett, legújabbban pedig Szap községben létesít iskolát és tanítói lakot. Mindannyian tudjuk, hogy mennyi munkába és küzdelembe kerül sok helyütt — a legtöbb helyen — a nép sz. gényisége vagy indolenciája miatt az újabb terheket jelentő iskolaépítés. *Ekker József* ezt a nagy munkát évtizedeken át kitartással teljesítette s nem egyszer szállt szembe egyes tanfelügyelők államosító törekvéseivel is. Az ő plébániája területén egyetlen iskolát sem államosítottak el, sőt ma több katolikus iskola van ott, mint valaha s mind megfelelő nemcsak a törvényes követelményeknek, hanem egyben becsületére válik a katolikus tanügynek is. A puritán jellemű, egyszerű, valóban Jézus szíve szerinti pap sohasem kereste a kitérítést. Munkáját csendben, de hivatásához hűségesen, jól végezi s ha munkája megérlelte a kívánt gyümölcsöt — ez az ő jutalma. *Ekker József* tevékenysége példaképe a komoly és öntudatos pap és iskolaigazgató munkásságának. Tanulhatnak tőle azok, akik sokszor a legkisebb akadálytól is visszariadnak, vagy ölvetett kezekkel hagyják veszni legdrágább kincsüket: a katolikus iskolát.

A maroskerületi róm. kath. tanítóegylet 1912. évi április 18-án Marosvásárhelyen, a Szentferencdiésk iskolájában tartotta rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Délélt fél 10 órakor szentmise. Elnöki megnyitó. Elnöki előterjesztések. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács által kitűzött tétel tárgyalása. Jelentés a pénztári állásról, a pénztár megvizsgálása. Jelentés a könyvtár állásáról. A könyvtár gyarapítására könyvajanlatok. Indítványok.

Az újbányai róm. kath. esperesi kerület tanítókére 1912. évi május hó 2-án déleltől 10 órakor a zsarnócai római katolikus iskolában tartja rendes gyűlését. Tárgysorozat: 1. Tíz órakor szentmise. 2. A köri tisztviselők választása. Folyó ügyek elintézése. 3. *Lojck József* szénásfahusi kántortanító úr gyakorlati tanítása a történelem köréből. 4. *Voyt Lajos* pálosnagymezői kántortanító úr felolvasása az új iskolai *Rendszabályok*-ról. 5. Esetleges indítványok tárgyalása. 6. Tagsági díjak befizetése.

Fölvétel tanítónőképzőbe. A szent Ferenc-rendi nővérek *nyugdíjkereseti rom. kath. tanítónőképzőjébe* való fölvételért folyó év június hó 15-éig kell a folyamodványt benyújtani az igazgatóságához. Az intézet egészen modern berendezési internátussal van összekötve, igen egészséges, levegőtlen vidéken fekszik. Havi ellátási díj az internátusban 38 korona. Az első osztályba fölveendő növendékek közül 9 növendék egyenként 120 K ösztöndíjat nyer. Kivonatolva szívesen küldi *prospectus*-t az intézet előfőnöke.

Az udvardi alesperesi rk. tanítói kör tavaszi közgyűlését május hó 9-én Perbetén tartja, a következő tárgysorozattal: 1. Szentmise. 2. Elmői beszámoló. 3. *Közelellik a féliesen egységes tanítói fizetést.* Wagner Rezső eszi tanító. 4. *Görögnyelvi D. A tanító tekintélye c. cikkének felolvasása.* 5. *A kath. iskolák új rendtartási szabályzata.* Kocsan Károly udvardi tanító. 6. *Ifjúsági egyesületek.* Kemény Rezső perbeti tanító. 7. *Női kézi munka oktatásáról.* Szendrői Mariska kurtakeszi tanító. 8. *A kath. tanítói mestégsz. szövetsége.* Karácsonyi József. 9. Indítványok.

A szigetvári rom. kath. esperesi kerület Tanítói Köre június evi május hó 8-án Baranyasellyen tartja rendes tavaszi közgyűlést. Tárgysorozat: 1. 129 órákor szentmise. 2. 10 órákor: Előértekezlet. Tárgya: *Koroldy Miklós javaslata a tanítóknak fizetési rangosztályokba sorolatlására* tárgyalás. 3. 11 órákor: A gyűlés megnyitása a jegyzőkönyv hitelesítése. 4. *A rajzoktatás anyaga az osztályon elemi iskolában.* Ertekezés: *Magdó.* Harenyi Károly. 5. *Kezdimunka oktatás anyaga az osztályon elemi iskolában.* Ertekezés: *Tartja.* Hiller Gizella. 6. *Az osztályi művelés elmélete az osztályon elemi iskolában.* Ertekezés: *Tartja.* Bodonyi Nándor. 7. A gyakorlati tanítás elbírálása. 8. A jövő éves előadómunka kijelölése. 9. Indítványok. 10. A tisztikar lemondása.

Öt éves találkozás. Ez utón hívom fel mindazon kollégáimat, kik velem együtt az ungvári képzőben kapták az oklevelet, hogy 1912. június hó 28-án a szolva-hárszlyan hirdőhelyen megjelenni sziveskedjenek. Addig is pontos lakcímeiket velem közöljék. Kaszomezon, ap. Lónka, 1912. április 19. *Fedák János*, tanító.

A kéndi-orbai rom. kath. tanítóegyesület folyó evi április hó 30-án (kedden) délelőtt 8 óratól kezdve Futastalván, az iskola helyiségében tartja tavaszi rendes gyűlést. Tárgyak: *Szent mise.* Gyakorlati tanítás a *Gözgeperri.* Tartja *Társan J.* Elmői megnyitó. A vetítőgép ismertetése. *diapositívok.* Szabad előadás: Tartja *Tutk Balázs* ügyvéd, tanár. Gyakorlati tanítás bírálat. *Elmőkészítés* *Bartha* Agoston felett. Tartja *Kerecsi Albert.* Szavai új. *Gaspar János.* A tanítók sereglme. Előadja *Fehér Dénes.*

A jókői rom. kath. esp. ker. tanító köre folyó evi május hó 9-én a vittenci r. k. elemi népiskolában tartja rendes tavaszi közgyűlést a következő tárgysorozattal: 9 órákor szent mise. Gyakorlati tanítás. Tartja *Hornmann István* vittenci tanító osztálya növendékeivel. Elmői megnyitó és előterjesztések. A ker. Tanfelügyelő jelentése. *Az Isk. Rendszabályokról* értekezik *Beszkó Antal* jókői tanító. Az *Evezáró* vizsagról *felolvas Jancsek József* jókői tanító. *Görögnyelvi Dénes* *A tanító tekintélye* címu cikkének felolvasása.

TÁJÉKOZTATÓ.

Önkéntességi jog. (H. I.) A rendszeresített állásban működő okl. tanító, ha egy évi szolgálatra mint önkéntes bevonul, állásáról nem mond le, hanem a fenntartó egy évre az 1907. évi 27. t. c. alapján helyettes tanítót választ. A tanító ezen katonai szolgálata alatt jövedelmeit nem élvezi. Ha aztán a kötelezettségének eleget tett, harminc napon belül szolgálatra jelentkezni köteles, mert ellenkező esetben elveszíti jogát az állásához. A rendszeresen alkalmazottak a szüneti 8 heti katonai kiképzés alatt fizetésüket esonkítatlanul élvezik. — Kor-

pótlék. Mivel fizeteskiegészítés és evétődös pótlék címen már élvez államsegélyt az iskola, semmiféle okmány sem terjesztendő fel, hanem csupán az iskolaszékek az államsegélyt kéro folyamodvány, amelyben az iskolaszékek igazolja azt, hogy az illető igényjogosult tanító vagy tanító a kerelmzés idején az iskolánál működik. — **Nyugdíjazás.** (V. F.) A nyugdíjkervenyhez csatolja: 1. keresztlevelet, 2. családi értesítőt, 3. működési bizonyítványait időrendben, 4. befizetési könyvecske, 5. díjlevel, 6. a szolgálati képtelenséget megállapító felülvizsgálati jegyzőkönyv szintén csatolandó. — **Adó.** (Fell.) A IV. oszt. kereseti adó 1000 kor, után 10 kor. 1200 K — 14. 1400 K — 18. 1600 K — 22 stb.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

F. M. Ha nem tudja igazolni adóbefizetését, akkor mindenesetre ki kell azt egyenlitenie. — **M. P.** Hitelesített másolatot kell csatolni. Tehát kikéri az eredeti könyvecsket, arról hitelesített másolatot vesz és azt adja be a felebbezéshez. Legjobb volna személyesen eljárni az ügyben, mert így gyorsabban végre jut a dolognak. — **Sz. I.** A továbbképzőtanfolyamok ügyét a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban a VI. ügyosztály intézi. — **Sz. Á.** A rendelet értelmében helyettesítésről saját költségen gondoskodik. — **A. F.** A kánfortanító állásra tanító oklevéllel teljes joggal pályázhat, ha egyébként a pályázati hirdetésben a külön kánforti bizonyítvány mint pályázati feltétel kikötve nincs. — **R. B.** Valószínűleg tevedésből nem küldte meg a földművelésügyi miniszterium Ön részére is a kért utmutatót. Kerje ismételtén. — **Erdeklődő.** A helyi szokáshoz alkalmazkodni kívánatos. Ha az említtet bejegyzés ott szokásban van, akkor egy látogatással az egész ügyet elintézhetik; hisz az egész kérdés igen jelentékeny dolog. Általános előírást nem ismerünk. — **V. F.** Nyugdíját ahhoz az adóhivatalhoz utalják át, amelynek területére költözik. Kérvényt intéz azon adóhivatal útján a penz-nyugvígazgatósághoz, amelyhez az eredeti kiutalás történt. 2. Igen, helyegköteles. — **T. M. 1.** A kérdéses 63 koronát a hitközség mint fenntartó köteles megfizetni. Várja be az iskolaszékek felebbezésének elintézését. Végtere is a tanító az iskolaszékek felületes előterjesztése miatt nem károsodhat. 2. A kirotti leletet köteles megfizetni. A közhatalóságokhoz benyújtott kérvényekre 1 koronas bélyeg ragasztandó. A bizonyítványokra 1 kor. a mellékletekre 30 filler ragasztandó.

Stampay ének- és imakönyve,

mint a magyarosításnak is kipróbált eszköze, bővíve is felvázsonban 30 fill., egész vázsonban 50 fill. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen. Kötve 50 fill.

Köbölkúton, Esztergomme gyében. 198 11-15

Legjobb népiskolai daloskönyv a „KIS MUZSIKUS“!

100 gyönyörű magyar népdal *iskolai szöveggel*, 2 gyermekszólamra. Az «Orsz. Kath. Tanügyi Tanács» által approbálva I—II. füzet ára 1 kor. 60 fill. Kotta nélkül a *falusi gyermekek részére* 40 fill.

Megrendelhető a

SZENT ISTVÁN - TÁRSULATNAL
(Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.)

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A német püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népközlési intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénz péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

A «Népnevelő» 6-ik számában nagymodrói kántortanítói állásra kiírt pályázat május 30-ig megújítottik. *Iskolászték.* 458 1-1

Nagyuny (Umn.) Nyitra megye róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma: a kántortanítói földek bérlete 200 kor., 15 úrm. kemény hasábfá 135 kor., rozs a községtől 214 kor., es. kir. uradalomtól 10 kor., mint tanító 122 kor., templom pénztárból 70 kor., stóla 200 kor., kert 15 kor., községtől 18 kor. — Javítás a községtől 200 kor. — Legújabbban a község elöljárósága által megszavazott 300 kor.-hoz hiányzik még a megyei megerősítés, ami májusban fog történni. Pályázati határidő május 31. Folyamodványok *Hornáczek Pál* ísksz. elnökhöz címzendők. Nagyuny per Hollós. 453 1-1

Egri érseki megye.

Jászberenybe segédkántor kerestetik. A pályázó a kántorság összes ténykedésében járatos legyen, tiszta értelmű hanggal és gyakorlott orgonálással rendelkezzen. Évi fizetés 1200 kor. Adatik még szoba, fűtés, világítás, harmoniummal. Megkereső levél Róm. kath. kántori hivatalhoz kéri. 434 2-2

Balmazújvárosi kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 3 szobás lakás, melléképületekkel, kerttel, 24 kat. hold föld, jelölletmény, munkaváltság, nyugasági fizetés, stóla címén körülbelül 2400 korona. Kötelesség: kántori teendőkön kívül, hatosztályú osztatlan fiúiskola tanítása, iskolásztéki jegyzőkönyv díjtalan vezetése. Sajátkezűleg írt pályázatok, tanítói, kántori oklevéllel, működési bizonyítvánnyal, keresztlevéellel, esetleg egyházi házassági kivonattal felszerelve, május 1-ig *Pápay Lajos* lelkész címére küldendők. Próbaéneklés május 2-án délelőtt 9 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. 444 2-2

A «Népnevelő» 15. és 16. számában közölt monosbéli pályázat meghosszabbították május 4-ig bezárólag. 454 1-2

Besztercebányai egyházmegye.

Kányahegyi róm. kath. tanítói állásra az 1907. évi 27. t. c.-ben biztosított jövedelemmel pályázat hirdetik. Előnyben részesül nő, tót nyelvet beszélő férfi-tanító. Személyes megjelenés. Választás május 2. Pályázati kérvények folyó hó 30-ig Plébániahivatal, Bajmóc-lázán, p. Nadasér küldendők. 439 2-2

Kalocsai érseki megye.

Egy intelligens róm. kath. jóhangú segédet keresek. Fizetése: mosás, világítás és ágyeműm kívül teljes elátás és 30 kor. havonként. Topolya, (Bács m.) *Pály Lajos* főkántor. 441 2-2

Nyitrai püspöki megye

Az ócsadi róm. kath. (Trencsén m.) kántortanítói állásra május 10-ig pályázat hirdetik. Fizetése készpénzben az egyházközség pénztárából javadalmi jegyzőkönyv tételei szerint 1215 kor., miben a tanterem fűtése befoglalatik, 35 kor. stóla, 200 kor. várható évi kántori mellékjövdelem. Korpótlék fedezetéül államsegély fog kéretni. Lakás: két szoba, konyha, éléskamra, pince, baromfi- és sertésöl, fakamra s konyhakert. Kötelességei:

hat osztályú osztatlan népiskola vezetése s az összes helyben szokásos kántori teendők végzése. Felszerelt pályázatok az ócsadi róm. kath. iskolászték elnökehez intézendők. Tót nyelv tudása s az orgonálásban való jártasság megkívánatik. Választás napjáról a pályázók értesíteni fognak. Személyes megjelenés költségei nem fedeztetnek. *Krautmann István* esp. plébános, ísksz. elnök. 455 1-1

Pannonhalmi főapátság.

A nyalkai (Győr m.) róm. kath. elemi repiskolanál egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: 1000 kor., ebből 900 kor. államsegély, kertiletmény 20 kor., egy bútorozott padlós szoba, 3 mázsa szén. Főbb kötelességei: az egyik tanteremben tanítani, a tanulókat az isteni tiszteletekre vezetni, rájuk ott felügyelni s ha férfitanító választatnék, a kántortanítót ennek akadályoztatása esetében díjtanul helyettesíteni. Vasútiállomás: Pannonhalma. A választáson május 19-én, a személyes megjelenés kívánatos. Az állás aug. 31-én elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények május 16-ig a nyalkai róm. kath. plébániahivatalhoz intézendők. *Grätzer Pius* plébános, iskolásztéki elnök. 464 1-2

Pécsi egyházmegye.

A naki plébániához tartozó Várong fiókhitt. községben (Tolna m.) megüresedett kántortanítói állásra május 5-iki határidővel pályázat hirdetik. Javadalma: 3 szobás lakás és a szükséges melléképületek, 810 ö.² házikert. Parbér címén 100 házaspár után 25 mérő buza, 25 mérő rozs, értéke 380 kor., lélekpénz 25 kor., bor-pénz 2304 kor., 5 öl hasábfá 160 kor., temetőfü használata 50 kor., 7 kat. hold 367 ö.² szántóföld, haszonbérjövdelem 392 kor., egyéb készrénzjárandóságok különféle címeken 194 kor. 80 fillér. Összesen 1224 kor. 84 fill. Kötelmei díjlelvel szerint. Személyes megjelenés a választás napján, május 7-én megkívánatik, utóltóság azonban nem térítették meg. Kérvények a naki plébániahivatalhoz küldendők. 462 1-1

Szepesi püspöki megye.

A «Népnevelő» 1912. évi 8-ik számában közölt puczói kántortanítói állásra a pályázati határidő május végéig meghosszabbították. *Iskolászték.* 461 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

Németújvár (Vas m.) anyaegyházhoz tartozó Kis-kolozsvár fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állásra május 14. délelőttre pályázat hirdetik. Evi jövedelem: a) tanítói: Földmegváltás 100 kor., hitközségi pénztárból negyedévenként előleges részletekben 310 kor., tandíj 360 kor., 8 öl puha tűzifa házhoz szállítva 80 kor. b) Stólaris jövedelem temetések után körülbelül 10 kor. c) Államsegély 140 kor. Ezeket kívül lakás vízvezetékkel és kert. Vasúti állomás fél órányira. Tanítási nyelv magyar német. Nők is pályázhatnak, de megválasztása esetén köteles az évi 12-15 temetéshez kántorról gondoskodni. Köteles a tanköteles gyermekeket vallásérkölcsi és hazafias oktatásban részesíteni, hittant tanítani, továbbá az iskolászték megkeresésére «Rózsafüzért» tartani külön díjazás nélkül. Kellően felszerelt kérvények a németújvári róm. kath. plébániára küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 457 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Pályázat a nemesvidi róm. kath. II. osztálytanítói állásra. Javadalma: 1000 kor, alapfizetés, 20 kor. kertilletmény, 100 kor. a gazdasági ism. isk. oktatáséért. Lakásul 1 szoba bútorozva, fűtéssel, tisztogatással. Kötelességei díjfelvételben. Személyes megjelenés előnyös, utaköltség nem adatik. Pályázati határidő május 4. Kérvények a nemesvidi plébániái hivatalhoz küldendők. Állását azonnal tartozék elfoglalni. 460 1-1

A gamási róm. kath. iskolaszék a IV. tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 1000 kor, melyhez az állam 900 koronával járul, 100 kor. és 20 kor. kertilletményt az isk. folyósít havi előleges részletekben, egy szobás lakás, bútorozással és fűtés. Ennek fejében kötelessége a tanítónak az elnök által kijelölt osztályt és az ismétlő tanulókat tanítani, a kántornak orgonálásnál segídekezni, egész éven át a gyermekeket az isteni tisztelet alkalmával a templomba vezetni ott rájuk felügyelni, körmenetekben jelen lenni s a kántori betegsége esetén helyettesíteni és a gyermekeket az egyházi énekekre tanítani. Az állás azonnal elfoglalandó, nőtlen férfitanítók pályázhatnak. Kérvények az isk. elnök címére küldendők május 1-ig, mely napon a választás megtartatik. 459 1-1

50 új gyászmise offertorium 1 kor. Orgona-hangok 3. 4 és 5 korona. 413 1-1
MOLNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós.

♦ **Iskolai ünnepélyek.** ♦
Madarak és fák napja.
 (Május hónapban).

Az iskolaév záróünnepé.
 Népiszkolai tanulók részére összegyűjtött alkalmi költemények.

A Gyórtty János által szerkesztett Iskolai ünnepélyek című gyűjteményes munka VIII. illetve IX. füzeté. Ára 24 ill. 20 filler. Kiadja a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca. 25). Hogy minden tanuló megszerezhesse, támogatásból megrendelésnél százáleket és minden 100 példányra 10 ingyenpéldányt adunk a szegény tanulók részére.

Szőlőoltvány,

szőlővessző legolcsóbb, legjobb minőségben, gyökeres, sima. = Árjegyzék: **SZÉKELY J. JÓZSEF, Gyöngyös.**

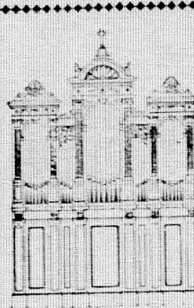
Métkasokat

gyékenyből szállítok. Közönséges kúpkas darabja 1 K. Átmeneti 2-40 K. **NAGYKÁROLY, MATUSKA ISTVÁN.**

TEPLOMI ORGONÁK!

Javításokat, átszabványozásokat, hangolásokat legutánosabb áron, lelkiismeretesen vállaljuk öt évi jótállás mellett, bármely vidéken **MEZEY GÉZA, orgonaépítő,** Budapest, VII. kerület, Fűrészfűtő-utca 19. szám.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít.

Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes

□□ pontossággal teljesít. □□

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

64 2-52

Elismert elsőrangú műremek csak a **Zimmermann-féle** harmoniumok!

Az előkelő valódi **Zimmermann-féle**

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér - képviselőitől:

HÖRL NÁNDOR
 Pozsony, Ferenciek - tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium - katalogus ingyen!
Üzletek: Lipcse, Szent - Pétervár. Moszkva, Riga és London.

Egy kórusról sem szabad hiányoznia a Buchner-Luspay „Litánia füzet”-nek, melyben a két leggyakrabban enekelni szokott (F dur és g moll) litánia (lorettói) dallam 5-5 fele feldolgozásban, 10-10 dallamos preludiummal jelenik meg. Egy, kettő és három szólami karra külön orgonakísérettel feldolgozták: Bogisich Mihály, Buchner Antal ifj., Halmos Alajos és Ország Rezső: 4-4 szólami vegyes- és férfikarokra állították: Demény Dezső és Luspay Kálmán. A 20 drb. preludium szerzői: Buchner Antal ifj. (6 drb.), Demény Dezső (1 drb.), Halmos Alajos (2 drb.), Luspay Kálmán (4 drb.), Ország Rezső (1 drb.) és Revty L. Iván (6 drb.). **Ára: 1 korona.** Megrendelhető a szerkesztőknél Esztergomban és Hárskúton. 456-1

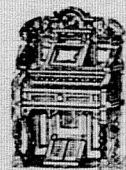
Tanítógyűlések alkalmával ajánljuk egymásnak a „Musica sacra”-t és az „Üdvözlégy Anyám”-ot.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25. B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig

Tanérkönek s lelkeseknek különösen szála-kengyel-mény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianinókról.